Ostrava – Zárubek

Cíle: práce se zdroji, práce s textem, skupinová práce, diskuze, osvojení si základních znalostí o problematice sociálního vyloučení, práce s předsudky
Věková kategorie: 8. a 9. ročník ZŠ, SŠ
Čas: 1-2 vyučovací hodiny
Pomůcky: Nakopírované texty: různé pro 4 skupiny: pro první skupinu text Josef Kotlár, pro druhou skupinu text Anna Balážová, pro zbylé dvě skupiny text 1945 – 1989 (pro třetí podkapitola 2, pro čtvrtou podkapitola 3), tužka, nůžky, lepidlo, Obrazové přílohy s fotografiemi: možné promítnout na projektoru nebo kopie do skupin.
Průběh:
Sdělte studentům, že tématem hodiny bude problematika sociálního vyloučení na příkladu jedné lokality v Ostravě.
Na úvod přečtěte studentům text 1945 – 1989, první podkapitolu s názvem Obecné informace o Romech v Ostravě.
Rozdělte studenty do skupin a zadejte jim skupinovou práci. Všechny skupiny budou mít za úkol prostudovat si pečlivě pracovní list Komponenty sociálního vyloučení. Budou mít dále za úkol zkusit nalézt některé z uvedených komponent v textu, který obdrží. Instruujte je, aby pasáže, které budou komponentám odpovídat, očíslovali podle příslušných komponent uvedených v PL. Poté mají označené pasáže vystřihnout a nalepit do PL k příslušným řádkům. Pokud naleznou v textu jinou důležitou informaci, která souvisí s tématem sociálního vyloučení, ale nedokážou ji přesně zařadit, ať tyto pasáže nalepí k bodu 12) jiné. Pracovní list si společně přečtěte a zeptejte se studentů, zda jednotlivým bodům rozumí. Hloubkový výklad v tomto bodě ale neprovádějte.
Poté dejte jednotlivým skupinám specifické instrukce:
1. Skupina: text Josef Kotlár: Přečtěte si celý příběh pamětníka. Pro práci o komponentech sociálního vyloučení použijte poslední dva odstavce textu. Vedle toho vytvořte stručný osobní profil Josefa Kotlára na základě úvodních odstavců.
2. Skupina: text Anna Balážová: Přečtěte si celý příběh pamětníka. Pro práci o komponentech sociálního vyloučení použijte poslední dva odstavce textu. Vedle toho vytvořte stručný osobní profil Anny Balážové na základě úvodních odstavců.
3. Skupina: text 1945 – 1989 , 2. podkapitola: Zárubek, bývalá úřednická lokalita ve Slezské Ostravě. Sdělte studentům, že jejich zadání je poněkud odlišné, protože jejich text se věnuje historii vzniku sociálně vyloučené lokality. Vyzvěte je, aby zapsali hlavní body důležité pro vznik této lokality jakožto sociálně vyloučené. Vybídněte je, aby zkusili zejména v závěrečné části textu nalézt jevy související s vybranými komponenty.
4. Skupina: text 1945 – 1989, 3. podkapitola: Zárubek jako sociálně vyloučená lokalita. Pro práci o komponentech použijte celý text této podkapitoly.

Postupně prezentujte práce skupin. Začněte od skupiny 3, která pracovala s historickou perspektivou. Následuje skupina 1 a 2, nakonec prezentuje skupina 4, která měla text nejucelenější. Skupiny 1 a 2 požádejte, aby nyní představily pouze výsledek jejich práce na komponentech, nikoliv profily pamětníků.

Pokuste se jejich poznámky ke komponentům společně zapisovat na jednu tabuli či flipchart.
Nyní si postupně projděte jednotlivé komponenty a ptejte se studentů:
Podařilo se vám je nalézt v textu všechny? Pokud ne, co myslíte, že tyto charakteristiky znamenají? Jak by se asi projevovaly? Dali jste něco do bodu 12: jiné? Zkuste takové jevy společně začlenit k stávajícím komponentům.
Dále položte otázku: Jací jsou obyvatelé SVL? Vyzvěte skupiny 1 a 2, aby představily profily pamětníků a také charakterizovaly další obyvatele Zárubku, tak jak je pamětníci popisují.
Pokuste se shrnout, co znamená sociální vyloučení a život v sociálně vyloučené lokalitě. Zdůrazněte, že existence SVL má zpravidla dvě příčiny: vnitřní (je způsoben nevhodným chováním jeho obyvatel) a vnější (dochází k němu z důvodu problematické politiky státu/měst a jednání úředníků, které je často diskriminační).
Seznamte studenty s obrazovou přílohou. Zdá se vám, že se situace na Zárubku v letech 2004 a 2020 zlepšila nebo zhoršila? Proč?
Společně nad fotografiemi zrekapitulujte, co jste se dozvěděli o sociálním vyloučení.
Na konec diskutujte: Jak by se asi dalo vzniku podobných lokalit zabránit?

.

A

B

C

D

E

F

Popisky:

A: Louka před Zárubeckou 2004
B: Dům na Šenovské 2004
C: Interiér Zárubecká 2004
D: Poštovní schránky 2004
E: Kontrola policie 2018
F: Schůze obyvatel v KC se zástupci města 2003